

Editionsplikt vs. advokatsekretess

En självklarhet i det svenska rättssamhället är att en person ska kunna anlita en advokat som tillvaratar dennes intresse utan att riskera att informationen kommer någon utomstående tillhanda. Advokatens tystnadsplikt är en av advokatens viktigaste redskap. Frågan om advokatsekretessens räckvidd har prövats ett antal gånger av svenska domstolar samt i Europadomstolen. Samtidigt kan domstolen i ett mål förelägga en person att utge handlingar som kan tjäna bevis i processen. Inte sällan kan sådana bevis innehas av den anlitate advokaten genom sin kommunikation med sin klient. Nedan klargörs hur advokatens tystnadsplikt och rådande sekretess förhåller sig till domstolens föreläggande om att utge bevis, den så kallade editionsplikten.

Vad innebär advokatsekretess?

En grundläggande del av advokatens roll och det förhållande som advokaten har till sina klienter är att det måste finnas ett skydd för förtrolig kommunikation mellan advokaten och klienten. I detta ligger således advokatens tystnadsplikt som en av advokatens främsta yrkesplikter och ett viktigt skydd samt en rättighet för klienten. Klienten måste kunna förlita sig på att vad denne uppger i kontakten med sin advokat inte kommer någon annan till del eller används mot klienten i en domstolsprocess. Frågan om advokatsekretessens räckvidd har prövats ett antal gånger av svenska domstolar, samt i Europadomstolen. Domstolarna har tagit fasta på just klientens rätt att kommunicera förtroligt med sin advokat, och pekat ut ett långtgående skydd för de handlingar som anförtrotts advokater inom ramen för deras yrkesutövning.

Klienter ska kunna vända sig till en advokat i förtroende och då vara garanterade att vad de anförtrotts advokaten – skriftligen eller muntligen – inte kommer till någon utomståendes kännedom. Nämnda är en viktig hörnsten i den svenska rättsstaten. Advokaten måste erhålla fullständiga uppgifter från klienten och detta kan endast åstadkommas om klienten är övertygad om att vad han eller hon anförtrotts advokaten inte förs vidare utan klientens medgivande.

Kontakten mellan klient och advokat har således ett högt skyddsvärde i svensk rätt, inte minst när det kommer till det skydd mot att advokaten inte får höras eller lämna ut handlingar som omfattas av advokatsekretessen. Advokatsekretessen är väldigt stark i svensk rätt.

Vad innebär editionsplikten?

Inom svensk processrätt finns det bestämmelser om edition, d.v.s. en plikt att förete en skriftlig handling som kan antas äga betydelse som bevis i en rättstvist. Denna editionsplikt regleras i 38 kap. 2 § rättegångsbalken. Om en part yrkar att den andra parten att utge sådan handling ska domstolen bedöma om det först och främst uppfyller rekvisiten i bestämmelsen som är parten ett sådant editionsyrkande riktar sig mot, 1) innehar handlingen, 2) att handlingen har betydelse som bevis och 3) att den aktuella handlingen kan identifieras (editionsproceduren är komplicerad). Om dessa rekvisit föreligger ska domstolen förelägga parten att utge avsedd handling.

De handlingar som advokaten har avseende sin klient kan uppfylla de rekvisit som editionsbestämmelsen uppställer. Särskilt skulle sådana handlingar mycket väl kunna tjäna som bevis i en rättegång. Här måste vi dock ha rättsstaten i åtanke och det starka skyddsvärde som klientens rätt till förtrolig kommunikation med sin advokat. Vad säger lagen och domstolarna om dessa motstående intressen?

Vad händer om dessa motstående plikter ställs mot varandra?

Trots att kommunikation mellan advokat och klient uppfyller kraven för att omfattas av editionsplikten finns det ett undantag till editionsplikten som anges i 38 kap. 2 § 2 stycket som hänvisar det så kallade frågeförbudet i svensk rätt. Frågeförbudet innebär att bl. a. att advokater inte får höras som vittnen om något som advokaterna i deras yrkesutövning anförtrotts dem eller som de i samband därmed har erfarit, om inte klienten samtyckt eller annars följer av lag. Detta undantag har också kommit att tillämpas i förhållande till editionsplikten. En advokats skyldighet att utge handlingar som kan tjäna bevis mot sin klient är således avsevärt begränsa i samma omfattning som skyldigheten för en advokat att lämna muntliga uppgifter i egenskap av vittne.

Editionsplikten och advokatens tystnadsplikt har i flertalet fall behandlats som motstående intressen. Praxis tycks dock vara rörande överens om att advokatens tystnadsplikt och den sekretess som råder i ett advokat-klientförhållande trumfar editionsplikten att förete bevisning när dessa två kommer i konflikt med varandra. Nyligen avgjordes ytterligare ett mål där Patent- och marknadsdomstolen konstaterar den vikt advokatsekretessen har för de uppgifter advokaten erfar i sitt uppdrag som advokat till sin klient (PMT 20357-20). Domstolen hänvisade till att det inte krävs något mer än ytterst blygsam bevisning för att en handling ska anses ha samband med advokatens uppdrag gentemot klienten och därmed ska omfattas av advokatens tystnadsplikt (se NJA 2010 s.122). Det kan således, återigen,

konstateras att advokatens tystnadsplikt och klientens rätt till sekretess innehar en hög status och har ett högt skyddsvärde i den svenska rättsstaten samt att editionsplikten är det intresse som får ge vika vid konflikt.

Zellberg Advokatbyrå AB

15 juli 2021

Advokat Lina Bergkvist

Biträdande jurist Viktoria Jeppsson